

Tænketank Danmark - den fælles skole

Nyhedsbrev nr. 24

December 2018

I dette nummer:

- Nyt fra bestyrelsen 1
- Projektbaseret læring - af skoleleder Søren Bjørn Jakobsen 2
- Vision for morgendagens skole - Louise Klinge, skoleforsker og forfatter 5
- Børnekonventionens 30-års fødselsdag 10

Udarbejdet af:

Ansvarshavende:
Inger Nøddekær
Sussi Maale

Layout:
Nicklas Bach

Næste nyhedsbrev:
Forår 2019

Kontakt:
taenketankdanmark.dk

Hvordan skaber vi en skole, som eleverne ikke vil gå hjem fra?

Dette Nyhedsbrev er en opfølgning på temaet fra Landsmødet i Odense d.11.oktober 2018. Artiklerne her fra oplægsholderne håber vi kan udbygge den engagerede debat fra Landsmødet og sætte sine spor lokalt om både elevernes medinddragelse og udvikling af skolens undervisning.

Nyt fra Bestyrelsen

“Jeg vil ikke hjem fra skole.....” er det udsagn, som er målet for alle skoler. I stedet for at snakke lange eller korte skoledage skal vi snakke indholdsrigge og berigende skoledage. Det betyder, at vi møder børn og unge som professionelle og relationskompetente pædagogiske medarbejdere med intentionelle handlinger. Ingen kan være uenige i denne indledning, men den indeholder også flere lag af diskussioner. I Tænketank Danmark – den fælles skole arbejder vi både med lagene i denne indledning, men også med skolens mangfoldighed, den politiske styring, det kommunale ejerskab og ikke mindst ønsket om at lave en skole for alle.

“En skole eleverne ikke vil hjem fra”, var sidste Landsmødes tema. Og netop her blev det igen tydeligt, at der er viden til rådighed, som står mere eller mindre ubrugt hen. Det er den viden, som danske skoleelever leverer om deres hverdag - deres skole. På Landsmødet gjorde DSE det tydeligt, hvordan medbestemmelse skabte deltagelse og motivation. DSE tegnede et tydeligt billede af, hvordan man i relationen til den enkelte elev kunne arbejde med det engagement, som skabes, når indhold og aktiviteter i skolen udfordrer den enkelte.

Som Tænketank er vi gennem en årrække blevet ved med at sætte fokus på folkeskolen som et fælles anliggende, en samfundsinstitution, der er fælles for os alle sammen. Modsat private skoler og friskoler er folkeskolen båret af, at her skal der være plads til alle. Det betyder også, at folkeskolen er større end den siddende regering, den nuværende kommunalbestyrelse, den enkelte fagforening, forvaltningen, skolelederen og læreren.

Folkeskolen er med andre ord en institution, der rækker langt ind i fremtidens samfund. Oplevelsen kan dog være, at dette også er folkeskolens akilleshæl, for folkeskolen bliver også diskurs - debatternes holdeplads, hvor meninger og retninger brydes. Alles lige ret til at mene noget om folkeskolen, hvor forskere, debattører og politikere fra forskellige meningspositioner agiterer for deres billede af folkeskolens fremtid.

(Fortsættes på næste side)

Her påvirkes og udfordres folkeskolen på den ene side af megatrends i samfundet og kommer samtidig til at fremstå som ikke forandringsparat, da agilitet og nyskabelse møder modstand fra tradition og kultur. Modstanden kommer også fra holdninger baseret på egne oplevelser af folkeskolen eller modstand mod at forandre til noget ukendt.

Den nuancerede debat kræver tid. Det betyder, at Tænk tank Danmark – den fælles skole i sine drøftelser af fremtidens skole er på jagt efter, hvor retninger brydes, meninger ramler sammen, fordi der her også er muligheder for de undersøgende spørgsmål:

- Hvorfor opstår der en diskurskamp mellem relationskompetencer og fagenes ret?
- Mellem data, test og faglig tillid?
- Mellem undervisning og læring?
- Mellem lærer og pædagoger?
- Mellem projektbaseret undervisning og klassisk undervisning?

Pointen er, at ingen position er nok i sig selv. Der findes ikke én sandhed om skole, men vi kan sammen finde det konglomerat, der er afstemt i vores kontekst.

PROJEKTBASERET LÆRING skaber fornyet motivation hos elever og medarbejdere på Langebjergskolen i Humlebæk

Af skoleleder Søren Bjørn Jakobsen, Langebjergskolen

”Jeg føler på en måde, at jeg har fået en ny start på mit skoleliv. Jeg har fået flere venner - mine klassekammerater roser mig for den udvikling, der er sket med mig, og jeg er blevet bedre til dansk og matematik. I de mindre klasser gemte jeg mig i min hættetrøje i et lille kontor i klassen, og havde svært ved at samarbejde med mine klassekammerater. I 4. klasse fik vi nye lærere, der gerne ville lære alle i klassen at samarbejde – og i år har de introduceret projektbaseret læring, der betyder, at jeg i næsten alle undervisningstimer skal samarbejde med min årgang om at udvikle ideer og projekter. Jeg har altid været kreativ og dygtig til IT, men jeg har aldrig rigtig vist de andre, hvad jeg kan. Nu producerer og redigerer jeg film, laver spil og programmerer robotter - bidrager til gruppen og er mere åben.”

- Thor, elev på 6.årgang

Projektbaseret læring

9. november 2018: Langebjergskolen er fyldt med glade og stolte elever, medarbejdere, forældre samt besøgende fra både erhverv, kultur og det omkringliggende samfund, der samles omkring elevernes *udstilling* – finalen på et projektbaseret læringsforløb, og det sidste led i den didaktiske læringsform, som lige nu optager en række skoler landet rundt.

Den projektbaserede tilgang til læring fordyber elevernes og medarbejdernes læring og motivation på hidtil usete måder, og tilføjer en vigtig dimension til læring i det 21.århundrede. Overalt i landet har skoler svært ved at fastholde

Lærere og pædagoger udfordres

elevernes engagement og nysgerrighed i den traditionelle undervisning, og i den projektbaserede læring samarbejder elever og lærere og pædagoger omkring reelle - autentiske - problemer, hvor læreren ikke nødvendigvis har den fulde viden om hverken problemet eller løsningen.

PBL skaber et nyt udgangspunkt for både elevernes nysgerrighed og engagement, og for relationerne mellem elever og de fagprofessionelle – primært fordi undervisningsformen kræver, at eleverne selv finder svar, og bliver nødt til at tage større ansvar for deres egen læring. Lærere og pædagoger bliver udfordret i deres traditionelle ståsted, som den der har svaret – og det at være i læring sammen med eleverne tilføjer en ny dimension af respekt og tillid:

"Som lærer er man vant til at vide, hvilken vej undervisningen går, hvilke læringsprocesser eleverne skal igennem undervejs og hvad slutproduktet bliver. Det kan være svært at slippe kontrollen, at invitere eleverne aktivt ind i undervisningen og lade dem blive medskabende om undervisningens indhold og form. I de første projektbaserede læringsforløb var jeg for eksempel usikker på, hvorvidt eleverne var i stand til at finde på brugbare ideer og løsninger til det opstillede problem, som vi skulle arbejde med. Jeg havde derfor fyldt min taske med egenproducerede idekataloger, som eleverne kunne benytte i tilfælde af, at de ikke selv kunne komme på brugbare ideer og projekter. Gang på gang erfarede jeg heldigvis, at mine ideer og projektforslag kunne blive i tasken, da eleverne til hvert emne havde en masse gode, kreative og innovative ideer og løsninger. Der sker noget magisk, når eleverne får lov til at bestemme, hvilken vej undervisningen skal føre, og når de får lov til at gå i dybden med en for dem relevant og vedkommende problemstilling. Eleverne får et tæt forhold til deres projekt, og de vil gerne have, at det fremstår gennemarbejdet og gennemtænkt til projektførelsets afsluttende udstilling. Det betyder også, at de er mere motiverede for at lære de kompetencer og færdigheder, de skal bruge for at nå i mål med deres projekt. Læreren bliver derved en anden og man fungerer i projektførelserne i højere grad som sparringspartner og vejleder for eleverne."

- Camilla, lærer på 6.årgang

Samarbejdet i klassen omkring et reelt problem – eksempelvis håndtering af plastikaffald, giver eleverne mulighed for at forholde sig til deres egen levevis ud fra et undersøgende perspektiv. Gennem arbejdet med autentiske problemstillinger kortlægger eleverne, hvilke konsekvenser ex. plastikforbruget vil have for fremtidens jordklode – og i undersøgelserne inddrager eleverne fag: De udregner og måler mængder af plastik, laver fysiske eksperimenter med bio nedbrydelige materialer og laver naturfaglige studier ved havet, på marker og i skove. De inddrager sprog i dialoger med elever fra andre lande, og lærer om kultur gennem mødet med ligesindede i virtuelle rum. Eleverne læser, efter-sætter viden om og graver sig dybere ned i problemstillinger i en stilladseret proces, der støttes gennem løbende feedback fra både andre elever og fra lærere og pædagoger.

Hele forløbet fører eleverne frem til et produkt, som fremvises på en udstilling,

hvor eleverne inviterer forældre samt eksempelvis de havbiologer, forskere og NGO'er, som eleverne har mødt, interviewet, fået feedback fra eller som på en eller anden vis har involveret sig i projektet sammen med eleverne.

Eleverne præsenterer, perspektiverer og drøfter deres læring under og efter udstillingen, og evaluerer forløbet sammen. I grupper drøfter de, hvad de lærte af fejl undervejs – fejrer fejlene og deres kilde til læring – og de taler om, hvad de har brug for at blive bedre til i næste projektbaserede forløb.

Samarbejdet på tværs af klassen bliver styrket betydeligt i processen:

"Den projektbaserede undervisning har gjort mig meget bedre til at samarbejde og til at lytte til andres meninger og holdninger. Jeg har også lært at acceptere andres udfordringer, og vi er i gruppearbejdet blevet gode til at fokusere på hinandens styrker frem for svagheder. Når vi har travlt med et projekt eller skal nå en deadline, kan der godt opstå nogle små kriser. Vi er blevet bedre til at tale om tingene i stedet for at blive uvenner, og vi prøver sammen at finde på løsninger på de problemer, der opstår. Jeg synes, at projektbaseret læring er en sjov, men også lærerig måde at arbejde på. Vi har fået et meget stærkere sammenhold ikke bare i min egen klasse men på hele årgangen. Jeg har også lært en masse, og jeg har nemmere ved at huske det jeg har lært, fordi jeg forbinder det med noget sjovt, og fordi jeg har kunnet bruge den viden jeg har fået til noget konkret i mit projekt."

- Annika 6.årgang

Som samlet organisation er Langebjergskolen i gang med en omfattende forandringsproces – både i forhold til at lære at lære sammen, og i forhold til at udvikle fælles praksis og være sammen om at udforske, hvad der virker bedre end andet.

Skolen har besluttet, at PBL bliver én af skolens hjørnesteine for læring i det 21. århundrede, og alle oplever, at de går den nye vej sammen. Hverken ledelse eller medarbejdere har "svaret" på de problemer, som opstår undervejs i forandringsprocessen, og det giver et særligt sammenhold at blive dygtige sammen. PBL er nyt for alle på Langebjergskolen, så det er vigtigt, at der er plads til at flytte praksis i eget tempo. Skolen taler ikke længere om, hvorfor forandringen er i gang – digitaliseringen og den måde de nye børnegerationer lever på, gør at alle er enige om at forandre fortidens private praksis til fælles praksis, og samtidig er enige om at forankre de bedste løsninger – til gavn for både elever og kolleger.

**Langebjergskolen
i en
forandringsproces**

**Læs mere om
High Tech High
i Nyhedsbrev
nummer 22**

Folkeskolen er helt generelt under et stort pres, og Langebjergskolens svar er en fælles forandring, hvor skolen som samlet organisation flytter sig. Skolen er enige om både at øge kvaliteten i kerneopgaven – elevernes læring og trivsel - og samtidig gøre det spændende at gå i skole. For både elever og voksne. Skolen har derfor et skarpt fokus på at skabe sammenhæng, så eleverne kan finde koblinger i deres læring både på årgangen, på trinnene og i deres skolegang, som helhed. At skabe en sammenhængende skoledag i et sammenhængende skoleliv er en bestræbelse - som sammen med visionen om at skabe en skole, som eleverne ikke vil hjem fra – motiverer alle på Langebjergskolen. Det er selvfølgelig ambitiøst, men skolen tror så meget på visionen, at de har indgået et strategisk samarbejde med skolen High Tech High i San Diego omkring medarbejdernes kompetenceudvikling. High Tech High er én af verdens førende skoler indenfor projektbaseret læring, og er en skole, som har kolossal succes – både i forhold til deres læringsmæssige og sociale resultater. I sommer startede Langebjergskolen et kompetenceudviklingsforløb, hvor en lærer fra High Tech High var på skolen i tre dage, og underviste både lærere og pædagoger og ledelsen i den projektbaserede tilgang. Til januar kommer læreren igen og deltager i skolens pædagogiske weekend, og næste skridt bliver formentlig et udvekslingsprogram med High Tech High, hvor skolen håber på at kunne sende dygtige medarbejdere til San Diego, og samtidig byde amerikanske lærere velkommen på Langebjergskolen.

Vision for morgendagens skole

Af Louise Klinge, skoleforsker og forfatter

Vi er til teaterkoncert på en skole. Hvert barn lytter opmærksomt og nyder lyden af de andres stemmer og instrumenter. Nu lader Bastian sin tone lyde, og han mærker, hvordan det er at være en værdifuld del af et reelt fællesskab. Teaterkoncerten bliver nemlig større end summen af hver enkelt barns bidrag. Bastian og kammeraterne erfarer frugten af en vedholdende indsats, og musikken suser frydefuldt i deres kroppe. De smiler og publikum klapper nu begejstret. Livsglæde er blevet delt og spredt. Folkets skole skal bidrage til, at børn lærer verden at kende og lærer sig selv at kende og forstår forbindelsen mellem sig selv og verden - og så skal børnene have det godt imens. Som til skolekoncerten. Så bliver det sandsynligt, at de både kan og vil bidrage til samfundsfællesskabet med hver deres unikke bidrag efter endt skolegang. De kan, fordi de har udviklet de nødvendige kompetencer, og de vil, fordi de har erfaret fællesskabets styrke og deres egen betydning herfor.

Hvorfor lykkes vi ikke godt nok med det i dag - hvorfor har 22% af de 25-årige ikke anden uddannelse end folkeskolen og hvorfor gælder det for 45% af børn med ufaglærte forældre (Pihl og Jensen 2016)? Hvorfor skal de stå udenfor, og hvorfor skal samfundet undvære dem og deres bidrag?

Vi spilder en masse menneskeligt potentiale og økonomisk velstand - det er dyrt at have mennesker, der ikke trives. Det skyldes helt sikkert, at vi i dag handler mod bedrevidende, idet vi ikke har indrettet skolen i tilstrækkelig høj grad ud fra den store viden, man har om børns og voksnes trivsel, motivation,

**Børn lærer
verden og sig
selv at kende
og forstår
forbindelsen
mellem sig selv
og verden**

**Læs bogen:
"Det gode
skoleliv" af
Louise Klinge
m.fl.**

**Forsøgsskoler i
kommunerne?**

læring og udvikling. Vi hævder i bogen *Det gode skoleliv* (2018), at skolens alt for effektive selektering også skyldes, at man har indrettet skolen ud fra en ligning, hvor barnet ikke har været den konstante faktor. Dvs. man har ikke taget højde for børns måde at være i verden på. Så lige meget, hvor ihærdigt fagligheden højnes, og børnene presses, testes og måles, så vil mange af dem blive tabt - ligesom når vi i en puttebakke ikke kan få den runde klods ned i det firkantede hul.

Vi kunne forsøge at lave en forsøgsskole

Engang fandtes der statsfinansierede forsøgsskoler, hvor man undersøgte hvilken effekt forskellige tiltag havde på børnene, inden man satte det i værk i hele landet. Fra 1948 fungerede det nuværende DPU i en lang årrække som forsøgsskole, og derfor har vi i dag bl.a. erhvervspraktik og valgfag. I over 40 år lå der i Rødovre Statens Pædagogiske Forsøgscenter for 8.-10. klassesettrin, som undersøgte børns mange måder at lære på. Forsøgsskoler bidrager til, at folkeskolen ikke bliver et uvidenskabeligt eksperiment uden kontrolgruppe, som er skåret over en århundrede gammel tradition med ét-tallets tyranni med én lærer, der underviser én klasse fra én årgang i ét fag i én time i ét klasseværelse.

Vi kunne igen lave en forsøgsskole. En kommunalt eller måske endda statsfinansieret folkeskole, så børn og unge fra alle samfundslag går der. Skolens effekt på elevernes trivsel og læring samt deres uddannelses- og erhvervsvalg og deres mentale sundhed skulle naturligvis undersøges gennem følgeforskning. Skolen designes og realiseres ud fra det, man ved om børn og læreprocesser samtidig med, man tager hensyn til, at de lærere og pædagoger, der skal realisere visionen fra øjeblik til øjeblik, er mennesker og ikke hjerner på en pind.

Bastians skoledag

Vores bud på en skolehverdag, der er realiserbar, fordi mennesker dér er den konstante faktor, ser sådan her ud for Bastian. Lad os spole tiden tilbage til før teaterkoncerten:

Bastian er en af de 10% af børn, som vokser op i hjem med alkoholmisbrug og en af de 16%, der er udsat for vold derhjemme. Derfor er han glad for at møde op til en skoledag, hvor han får morgenmad og kan snakke hyggeligt med kammerater og nogle voksne, fordi hans nervesystem falder til ro efter al den råben i går aftes og kaos i morges. Mens han spiser, glæder han sig til om lidt at fortsætte arbejdet med at bygge scenen til skolens årlige arrangement for lokalsamfundet. I år er det en teaterkoncert. De forskellige projekter, børn og voksne på skolen har fordybet sig i igennem hele året bindes sammen til en helhed i teaterkoncerten, der altså er kulminationen på og konsolideringen af årets læreprocesser. Teaterkoncertens tema er i år individ og fællesskab, og undervejs har der været delprojekter om bl.a. evolutionsteori, om biltrafik og offentlig transport, og om kulturhistoriske retninger, der enten betonedes den enes indsigt, eller oplysning til de mange.

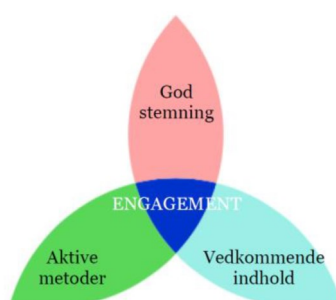
Kl. er 9, og alle er landet på forsøgsskolen. Børnene myldrer ud til deres projekter på tværs af alder. De holder pause, når de trænger til det, og de besøger indimellem hinanden i de forskellige værksteder. De føler et så stærkt ejer-

skab for den snarligt kommende teaterkoncert, at det leder til fordybelse og selvdisciplin. Stemningen er derfor god, og de voksne kan indgå i ligeværdige dialoger med nysgerrighed, inspiration og hjælp til børnenes mange delprojekter.

Når det bliver frokosttid, sidder Bastian sammen med de voksne og sine kammerater i alle aldre og spiser det måltid, som nogle børn sammen med kokken har tilberedt i skolens køkken af nogle af de ingredienser, andre børn har høstet sammen med gartnere i skolens egen byhave på skolens tag.

Efter frokost samler en af lærerne Bastian og de andre børn, der bygger scenen, fordi der er brug for et matematik-kursus i at anvende sinus, cosinus og tangens i forbindelse med konstruktionen af taget over scenen. Læreren er begejstret over børnenes kvalificerede spørgsmål - Bastian og de andre er nemlig fuldt og helt opmærksomme, fordi de lige om et øjeblik skal bringe de umiddelbart abstrakte begreber i anvendelse. Fagligheden er høj, for læreren kan mærke, hvordan hans forklaringer og eksempler bygger bro og dermed erkendelse mellem børnene og begreberne.

Sidst på skoledagen kommer der børn fra nærliggende skoler, fordi der er basketball-træning. Efter træningen fortsætter Bastian med at øve sig på at få bolden i kurven sammen med nogle af træningskammeraterne. De skal nemlig ikke hjem og lave lektier. Fordi lektier hæmmer chancen for en dreng som Bastian, hvis forældre ikke har overskud til at hjælpe ham og som skændes så voldsomt, at der ikke er ro til, at Bastian ville kunne koncentrere sig.

Engagementets didaktik

Forsøgsskolens aktiviteter tager afsæt i engagementets didaktik - som handler om at lade børn arbejde aktivt med vedkommende indhold i en god stemning.

Aktive metoder

Bastian og de andre arbejder aktivt, fordi både krop og sind er i bevægelse. Der anvendes på skolen en palette af aktive metoder, bl.a.:

- Autentisk læring
- Dialogisk undervisning
- Flipped learning
- Foretagsomhedspædagogik
- Fænomen- og objektbaseret læring
- Kollaborativ læring
- Legende læring
- Læringsrollespil
- Narrativitet
- Oplevelsesbaseret læring
- Problembaseret læring

**Aktive
læringsmetoder
og
vedkommende
indhold giver
mening**

- Produktion af egne undervisningsmaterialer
- Projektbaseret læring
- Undringspædagogik

Heldigvis er mange af de metoder allerede i spil på mange af landets 1.800 skoler. Men metoderne er stadig undtagelsen i stedet for reglen - 70% af lærerne svarer, at deres undervisning foregår som traditionel klasse- eller tavleundervisning. Det er svært at ændre vaner. Særligt når ca. halvdelen af de undervisere, man har på læreruddannelsen, er kandidater i et fag fra et universitet, uden nødvendigvis at have undervist børn og unge i folkeskolen.

Vedkommende indhold

Hvad står der på Bastian og de andre børns skema, hvis de skal arbejde med vedkommende indhold? Der står slet ikke nogle fag på skemaet. For i denne forsøgsskole sker samspelet med børnene hverken i, med eller gennem fagene! Fag fremmer silotænkning og suboptimering, som i høj grad har bidraget til nogle af verdens store problemer. Morgendagens verden kalder på mennesker, der kan tænke i helheder, forstå sammenhænge og indbyrdes relationer - og som er bevidste om sin egen påvirkning af resten af systemet. Fag er desuden fjerne abstraktioner for børn og unge, og fagenes mål er ofte metatermer, som siver ned fra universitetsniveau og ud i klasseværelserne. De skaber ofte et alt for tidligt kognitivt pres på mange børn, som når de i 2. klasse fx skal forholde sig til intertekstualitet, i 4. klasse til morfemer, udlyde og forlyde, og når naturfagslærere frustreres over at de faglige mål leder til næsen i bøgernes metasprog på bekostning af undersøgelser ude i naturen. Det skaber en så stærk modsætning mellem læreplanen og børnenes reelle formåen, at skolens stræben bliver urealistisk og verdensfjern - som at forsøge putte de runde klodser i de firkantede huller. Den viden om verden, som børn har brug for at tilegne sig for at kunne og ville bidrage til omverden efter endt skolegang - den viden skal være vedkommende, dvs. den skal være relatérbar - og så kan den naturligvis kvalificeres af alle mulige faglige perspektiver. Kierkegaard, Grundtvig og hjerneforskningen fortæller os en vigtig ting om læring:

Råd om god læring

Kierkegaard om hemmeligheden i al hjælpekunst:

"At man, naar det i Sandhed skal lykkes En at føre et Menneske hen til et bestemt Sted, først og fremmest maa passe paa at finde ham der, hvor han er, og begynde dér ."

Grundtvig i sangen Nu skal det åbenbares:

"Og den har aldrig levet, som klog på det er levet, han først ej havde kær".

Hjerneforsker Kjeld Fredens skriver i Læring med kroppen forrest:

"Uvidenhed kan ikke tage imod ny viden; derimod kræver det eksisterende kundskaber at bearbejde ny viden."

Al den viden, vi ønsker, at børnene tilegner sig, skal være relaterbar. Ellers preller det af som på en pande med teflon. Det vi holder af, interesserer os for, ved i forvejen, virker som velcro – og det skal aktiveres. Ellers bliver det spild af tid, fordi børnene alligevel ikke kan gribe og begribe den viden - eller værre end spild af tid, hvis de føler sig dumme, fordi de ikke forstår det, eller hvis de ikke får bragt sig selv i spil undervejs. For så er der måske reproduceret noget viden om fortiden, men fremtiden beriges ikke af det unikke individs bidrag.

Universalernes pædagogik

Et bud på en meningsfuld systematik, hvor afsættes tages i det, der er relaterbart for alle er det, man kan kalde universalernes pædagogik. Universalier er det i verden, som angår det hele, dvs. som berører alle - både i fortiden, i nutiden og i fremtiden. Det kan være:

- Bolig- fx arkitektur og antropologi,
- Fællesskab- fx politik og økonomi
- Hverdagsliv- fx rengøring og privat-økonomi
- Individet- fx evner, interesser og styrker
- Kommunikation- fx fremmedsprog, litteratur og formidling
- Krop- fx anatomi, bevægelse, mad
- Kunst- fx musik, drama og billedkunst
- Jorden- fx geografi og geologi
- Natur- fx biologi, fysik, astronomi og kemi
- Omsorg- fx etik, menneskerettigheder og bæredygtighed
- Psykologi
- Teknologi- fx datalogi, ingeniørkunst og håndværk

Universalernes pædagogik = livsaspekter

Alle børn kan relatere til disse livsaspekter. Går man på opdagelse i verden og i sig selv, støder man på dem, og lærerne på forsøgsskolen sikrer, at alle børn arbejder med universalierne - hvilken detaljegråd, konkretisering og abstraktion - afhænger helt af de enkelte børn. Historie, læsning, skrivning og matematik går på tværs af de andre universalier og arbejdet med basale færdigheder ville ske i en meningsbåren sammenhæng.

Der findes ikke fastlagte mål for universalierne. For børn lærer ikke det samme indenfor det samme tidsrum. Og hvis vi insisterer på, at de skal det i skolen, vil vi fortsætte med at skabe så alt for mange menneskelige nederlag. Men hvis vi afskaffer fastlagte mål, vil det så ikke være meget vanskeligt dels at give karakterer og dels at lade eleverne gå til 9. klasses afgangseksamen? På denne forsøgsskole er der hverken karakterer eller afgangseksamen. Forsøgsskolen er nemlig integreret med ungdomsuddannelserne, sådan at børn og unge kan gå her i 12 år. På den måde slipper vi for den stress og de nederlag, karakterer skaber - i dag er det omkring halvdelen af eleverne i udskoling, der er tæt på at mistrives pga. stress. Hvis vi afskaffer 9. klasses afgangseksamen, vil vi også undgå 9. klasses teach-to-the-test. Efter 12. klasse får eleverne en udtalelse og kommer ind på erhvervs- eller videregående uddannelser via optagelsesprøver eller kvote 2.

**Eleverne er en
del af
fællesskabet**

Fællesskabets skole

Tilbage til teaterkoncerten på Bastians skole. Han står nu på den scene, han selv har været med til at bygge. Publikum er stort - for nogle børn har produceret de invitationer, der er hængt op omkring i lokalsamfundet. Andre har lavet maden der serveres bagefter, og nu reciterer Bastian sammen med andre fra skolen det digt, de har skrevet - og som er skrevet af virkelige unge fra 6.-9. klasse fra Humlebæk Lilleskole:

"Jeg er en del af et fællesskab. Jeg ligner alle andre, men alligevel skiller jeg mig ud. Ikke med det ydre, men med det indre. Jeg står her på scenekanten, men jeg står ikke alene, jeg står her sammen med alle jer. Sammen med jer er jeg ikke bange, jeg tør bryde ud af min skal og vise mig som den jeg er. Vi er ét, men stadig 100 individer. I et fællesskab skal alle kunne trække vejret, derfor skal vi give alle plads til at være sig selv. Fællesskab er ligesom solen - det giver dig det du har brug for - lys, liv og kærlighed. Fællesskabet fødes, når 'jeg' bliver til 'os'."

Lad os sammen tage skridt henimod den folkeskole, der lykkes med at lade alle børn lære verden og sig selv at kende og forstå forbindelsen herimellem. Fordi når børnene bringer viden om verden i anvendelse, mens de bringer sig selv i spil, så vil vi få en meget rigere og smukkere verden.

Børnekonventionen:

FN's børnekonvention om Barnets rettigheder er en konvention udarbejdet af FN. Den havde 30 års fødselsdag d.20.november i år. Traktaten definerer en række grundlæggende rettigheder, der gælder for et hvert barn.

Læs mere på Unicefs hjemmeside ved at følge dette [link](#).

